

Burgerpanel gemeente Oisterwijk

Resultaten onderzoek:

De huisvesting van arbeidsmigranten

Burgerpanel gemeente Oisterwijk

Resultaten onderzoek:

De huisvesting van arbeidsmigranten

Loet Verhoeven MSc

Ir. Jolanda Luijten

Sophie de Jong BSc

Colofon

Het PON & Telos heeft dit onderzoek verricht in opdracht van

Auteur(s)

L. Verhoeven MSc

Ir. J. Luijten

S. de Jong BSc

Publicatienummer

211015-01

Datum

april 2021

© 2021 Het PON & Telos

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Het PON & Telos. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van Het PON & Telos. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan Het PON & Telos geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie

www.hetpon-telos.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Samenvatting resultaten	2
3	Resultaten	5
3.1	Kennis van en informatie over huisvesting arbeidsmigranten	5
3.2	Ervaring met arbeidsmigranten	7
3.3	Houding ten aanzien van arbeidsmigranten	8
3.4	Huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten	11
3.5	Mogelijke oplossingsrichtingen voor de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten	12
3.6	Informatievoorziening	16
4	Achtergrond onderzoek en respons	17

1 Inleiding

Arbeidsmigranten zijn voor veel Oisterwijkse ondernemers onmisbaar geworden voor hun bedrijfsvoering. De huisvesting van deze arbeidsmigranten gaat op veel plaatsen goed. Maar er is ook ruimte voor verbetering. Op dit moment zijn er in de gemeente Oisterwijk nog onvoldoende huisvestingslocaties om alle arbeidsmigranten te kunnen voorzien van een goede woonruimte. De gemeente bereidt om die reden beleid voor waarin de voorwaarden worden opgenomen waaraan goede huisvesting voor arbeidsmigranten moet voldoen en hoe deze kan worden gerealiseerd.

De gemeente Oisterwijk vindt het belangrijk om haar inwoners te betrekken bij de totstandkoming van dit beleid. De gemeente is niet alleen geïnteresseerd in de voorwaarden waaraan huisvesting moet voldoen. Zij horen ook graag van haar inwoners wat er in hun ogen nodig is om arbeidsmigranten, die permanent in Nederland komen wonen, te laten integreren in onze samenleving.

De panelleden is gevraagd in hoeverre zij op de hoogte zijn van wat er speelt rondom de huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Oisterwijk. Ook is hen gevraagd of zij positief staan tegenover de aanwezigheid van arbeidsmigranten in de regio en hun eigen ervaringen met deze arbeidsmigranten. Vervolgens is hen gevraagd hoe zij arbeidsmigranten zien en of er zaken zijn waar zij zich zorgen over maken. Tot slot werden de panelleden verschillende oplossingsrichtingen voorgelegd voor de huisvesting van arbeidsmigranten, met daarbij de vraag welke kansen en risico's zij zien bij de betreffende vorm van huisvesting.

Onder arbeidsmigranten verstaan we werkenden die naar Nederland komen om hier tijdelijk te werken. Dat kan gaan om enkele weken, maanden en ook jaren. Het gaat hierbij om werknemers uit andere Europese landen die minimaal een modaal inkomen verdienen. We maken in dit onderzoek onderscheid tussen tijdelijke arbeidsmigranten en arbeidsmigranten die zich hier permanent willen vestigen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 vindt u een samenvatting van de resultaten. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het onderzoek per vraag weergegeven in een tabel met daaronder een korte beschrijving. De 'n' boven een tabel geeft het aantal panelleden weer dat de vraag daadwerkelijk heeft ingevuld. De weergegeven percentages zijn gewogen. Meer informatie hierover vindt u in hoofdstuk 4: Achtergrond onderzoek en respons.

Door afrondingsverschillen komt het totaal in een tabel niet altijd exact op 100% uit maar soms op 99% en soms op 101%.

2 Samenvatting resultaten

Kennis van en informatie over huisvesting arbeidsmigranten

De grootste groep respondenten (52%) is een beetje op de hoogte van wat er speelt rondom de huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Oisterwijk. 4% is hier goed van op de hoogte. 43% van de respondenten is hier niet van op de hoogte. Respondenten kregen hun informatie over de huisvesting van arbeidsmigranten voornamelijk via de krant of nieuwswebsites (62%).

De grootste groep respondenten (46%) vindt het een goede zaak dat er arbeidsmigranten in deze regio wonen en werken. Als voornaamste reden wordt hiervoor gegeven dat deze arbeidsmigranten nodig zijn om de (lokale) economie in stand te houden. 19% van de respondenten vindt het geen goede zaak. Gevraagd naar de reden hiervoor is dat de arbeidsmigranten werk doen dat eigenlijk door Nederlandse werknemers gedaan zou moeten worden en arbeidsmigranten een grote druk leggen op de toch al krappe woningmarkt.

Ervaring met arbeidsmigranten

Vrijwel alle respondenten (94%) komen wel eens arbeidsmigranten tegen op openbare plekken zoals de supermarkt of op straat. Daarnaast heeft 42% van de respondenten arbeidsmigranten in hun buurt wonen. 15% geeft aan dat zij meer contact zouden willen met arbeidsmigranten. Gevraagd naar de eigen ervaringen met arbeidsmigranten, geven de respondenten een divers beeld. Enerzijds geven respondenten aan dat de arbeidsmigranten veelal harde werkers zijn en gemakkelijk in de omgang. Anderzijds laten respondenten weten dat arbeidsmigranten veel alcohol nuttigen en dat de communicatie stroef verloopt. Veel van de respondenten die bij arbeidsmigranten in de buurt wonen of hebben gewoond, geven aan dat zij nauwelijks problemen hebben ervaren.

Houding ten aanzien van arbeidsmigranten

Veel respondenten zien een positieve kant van de aanwezigheid van arbeidsmigranten. Zo geeft 78% aan dat de arbeidsmigranten ervoor zorgen dat sommige sectoren economisch overleven en leveren zij volgens 67% een belangrijke bijdrage aan de economie. Er zijn ook minder positieve kanten die door respondenten worden benoemd. Zo geeft de helft van de respondenten aan dat arbeidsmigranten zorgen voor een toenemende krapte op de woningmarkt. 20% geeft daarnaast aan dat arbeidsmigranten Oisterwijkse werknemers verdringen op de arbeidsmarkt.

De meerderheid van de respondenten (56%) maakt zich zorgen over de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten. Over de huisvesting van arbeidsmigranten die zich permanent willen vestigen maakt iets minder dan de helft van de respondenten zich zorgen (47%). Deze zorgen zitten met name in de kwaliteit van de huisvesting en de aantallen waarmee arbeidsmigranten in één woning wonen. Voor wat betreft de arbeidsmigranten die zich permanent in Oisterwijk willen vestigen, zitten de zorgen met name in de krapte op de woningmarkt.

Huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten

Veel respondenten geven aan dat zij zich veel of enige zorgen maken over verschillende aspecten van de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten. 88% maakt zich veel of enige zorgen over het woon- en leefklimaat van arbeidsmigranten. 85% maakt zich zorgen over het onderhoud van de woningen. Ook maakt men zich zorgen over het aantal arbeidsmigranten per kamer (83%) en het aantal arbeidsmigranten per locatie (82%).

Mogelijke oplossingsrichtingen voor de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten

De respondenten kregen vier mogelijke oplossingsrichtingen voorgelegd voor de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten. Het ging achtereenvolgens om (1) huisvesting op het erf van een agrarisch ondernemer, (2) huisvesting op een voormalig recreatiepark, (3) huisvesting op of aan de rand van bedrijventerreinen of bebouwde kom en (4) kleinschalige huisvesting in woonkernen. Voor elk van de vier oplossingsrichtingen vroegen we respondenten wat zij goed vinden aan deze vorm van huisvesting, welke risico's zij zien en aan welke randvoorwaarden deze vorm van huisvesting moet voldoen.

Huisvesting op het erf van een agrarische ondernemer heeft volgens de respondenten als voordeel dat de verantwoordelijkheid bij de ondernemer zelf ligt. De gemeente moet er daarom wel op toezien dat de kwaliteit van de woningen voldoende is. Ook zou deze woonvorm het aantal reisebewegingen beperken doordat arbeidsmigranten verblijven waar zij ook werken. De risico's zitten hem in de afhankelijkheid van de werkgever (voor zowel werk als woonruimte) en de beperkte mogelijkheden voor integratie.

Over huisvesting op een voormalig recreatiepark zijn respondenten wat minder positief. Wel vinden respondenten het goed dat er gebruik wordt gemaakt van reeds bestaande woonvoorzieningen en dat er geen aanspraak wordt gemaakt op de krappe woningmarkt. Echter is deze vorm van huisvesting niet bevorderlijk voor de integratie, is er weinig sociale controle en is men bang voor verpaupering, criminaliteit, en overlast voor recreanten.

Op huisvesting op of aan de rand van bedrijventerreinen of de bebouwde kom wordt gemengd gereageerd. Ook hier wordt positief gevonden dat er geen aanspraak wordt gemaakt op de krappe woningmarkt. Daarnaast zou deze vorm van huisvesting toezicht en regulatie mogelijk maken. Risico's ziet men in de grote concentratie van arbeidsmigranten op één plek. Dit zou hun integratie belemmeren. Daarnaast is men bang voor verminderde veiligheid voor de omwonenden.

Aan de kleinschalige huisvesting in woonkernen merkt men op dat het de integratie van arbeidsmigranten en het contact met inwoners van de gemeente Oisterwijk ten goede zou komen. Als kanttekening plaatst men hierbij dat deze vorm van huisvesting de meeste kans van slagen heeft voor de arbeidsmigranten die zich voor langere tijd willen vestigen met bijvoorbeeld hun gezin. Risico's ziet men in het feit dat omwonenden niet positief zullen reageren op de komst van arbeidsmigranten. Enerzijds omdat het vanwege de krappe woningmarkt als oneerlijk kan worden gezien dat er arbeidsmigranten worden gehuisvest. Anderzijds omdat men in eerste instantie wantrouwig kan zijn ten opzichte van deze nieuwkomers.

Voor alle oplossingsrichtingen geldt dat de huisvesting volgens de respondenten moet voldoen aan alle gangbare wet- en regelgeving. Denk hierbij aan zaken zoals veiligheid, voorzieningen, betaalbaarheid en ruimte. De woningen moeten in kwaliteit niet onderdoen voor woningen die voor Nederlandse doelgroepen worden gerealiseerd. Bij alle oplossingsrichtingen wordt het belang van een toezichthoudende derde partij benoemd en er een aanspreekpunt is waar omwonenden bij vragen of overlast terecht kunnen.

Informatievoorziening

80% van de respondenten geeft aan dat zij graag geïnformeerd of betrokken willen worden als het gaat om het thema huisvesting van arbeidsmigranten. Met name wanneer het gaat om plannen voor grootschalige huisvesting in de gemeente (64%) en huisvesting in hun eigen buurt/wijk (61%) worden inwoners graag betrokken. Respondenten willen hierover het liefst geïnformeerd worden via huis-aan-huis bladen (74%), de website van de gemeente Oisterwijk (51%) of een nieuwsbrief (44%).

3 Resultaten

Respondenten kregen voordat zij de vragenlijst konden invullen onderstaande beschrijving van wat we in dit onderzoek verstaan onder ‘arbeidsmigranten’.

Definitie arbeidsmigrant

Deze vragenlijst gaat over arbeidsmigranten. Over welke groep hebben we het hier dan? Arbeidsmigranten:

- zijn werkenden die naar Nederland komen om hier tijdelijk te werken. Dat kan enkele weken, enkele maanden of jaren zijn. Een deel van de arbeidsmigranten besluit zich ook definitief te vestigen en wordt daarmee een ‘nieuwe Nederlander’
- zijn tijdelijke werknemers uit andere Europese landen
- zijn werkenden met maximaal een modaal inkomen (zij die bovenmodaal verdienen noemen we doorgaans ‘expats’ en worden hier niet bedoeld).

Arbeidsmigranten moeten dus niet verward worden met andere uit het buitenland afkomstige groepen als expats, vluchtelingen of buitenlandse studenten.

3.1 Kennis van en informatie over huisvesting arbeidsmigranten

Tabel 1 In hoeverre bent u op de hoogte van wat er speelt rondom de huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Oisterwijk? (n=596)

	%
Ik weet daar (heel) veel van	4
Ik weet daar een beetje van	52
Ik weet daar niets van	43

De grootste groep respondenten (52%) is een beetje op de hoogte van wat er speelt rondom de huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Oisterwijk. 4% is hier goed van op de hoogte. 43% van de respondenten is niet op de hoogte van wat er speelt rondom de huisvesting van arbeidsmigranten.

Tabel 2 Hoe bent u aan de informatie hierover gekomen? Meerdere antwoorden mogelijk (n=361)

	%
Via krant of nieuwswebsites	62
Via Nederlandse vrienden, burens of collega's	30
Via de gemeente Oisterwijk	26
Via social media	22
Via radio of tv	16
Via andere websites	9
Via arbeidsmigranten zelf	9
Ik heb me voor mijn werk of studie verdiept in het thema	6
Anders	6
Ik heb arbeidsmigranten in dienst in mijn bedrijf	1

We vroegen respondenten hoe zij aan informatie zijn gekomen over wat er speelt in de gemeente Oisterwijk omtrent de huisvesting van arbeidsmigranten. De grootste groep (62%) heeft hun informatie verkregen via de krant of nieuwswebsites. Daarnaast zijn er respondenten die aan hun informatie zijn gekomen via Nederlandse vrienden, burens of collega's (30%), via de gemeente Oisterwijk (26%) of via social media (22%). 9% van de respondenten heeft deze informatie via een arbeidsmigrant zelf verkregen.

Tabel 3 Hoe kijkt u in het algemeen aan tegen het feit dat er arbeidsmigranten in deze regio wonen en werken? (n=596)

	%
Ik vind dat een goede zaak	46
Ik vind dat geen goede zaak	19
Ik heb daar geen mening over	35

De grootste groep respondenten (46%) vindt het een goede zaak dat er arbeidsmigranten in deze regio wonen en werken. Als voornaamste reden wordt hiervoor gegeven dat deze arbeidsmigranten nodig zijn om de (lokale) economie in stand te houden. Zij zouden bijdragen aan de economische ontwikkeling en welvaart in Nederland. Ook geven veel mensen aan dat arbeidsmigranten nodig zijn, omdat zij werk doen wat Nederlanders niet (meer) willen doen. Een aantal panelleden vinden tot slot dat het goed is dat arbeidsmigranten hier wonen en werken omdat zij op die manier een kans krijgen om een beter bestaan op de bouwen.

19% vindt het feit dat er arbeidsmigranten in de regio wonen en werken geen goede zaak. Een veel genoemde reden hiervoor is dat de arbeidsmigranten werk doen dat eigenlijk door Nederlandse werknemers gedaan zou moeten worden. Ook ziet een aantal respondenten dat de woningmarkt nu krap is, waarbij woningen, waaraan inwoners uit de eigen gemeente veel behoefte hebben, nu worden gebruikt om arbeidsmigranten in te huisvesten. Daarnaast signaleren verschillende respondenten overlast en verminderde veiligheid in buurten waar arbeidsmigranten wonen.

Verder geeft ruim een derde van de respondenten aan dat zij geen mening hebben over het feit dat er in deze regio arbeidsmigranten wonen en werken.

3.2 Ervaring met arbeidsmigranten

Tabel 4 Kunt u van onderstaande stellingen aangeven wat voor u van toepassing is? - % Ja (n=551)

	%
Ik kom wel eens arbeidsmigranten tegen (bijv. op straat of in de supermarkt)	94
In mijn buurt wonen arbeidsmigranten	42
Bij mij in de buurt staan gebouwen of panden waar meerdere arbeidsmigranten samen wonen	39
Ik spreek/heb wel eens contact met arbeidsmigranten	27
Op mijn werk zijn arbeidsmigranten werkzaam	20
Ik maak wel eens gebruik van de diensten van arbeidsmigranten of heb daar gebruik van gemaakt (bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, schilderwerk, verbouwing, tuinonderhoud e.d.)	15
Ik heb arbeidsmigranten in mijn vrienden- of kennissenkring	6
Ik zou meer contact willen met arbeidsmigranten	15

Vrijwel alle respondenten (94%) komen wel eens arbeidsmigranten tegen op openbare plekken zoals de supermarkt of op straat. Vier op de tien respondenten heeft arbeidsmigranten in hun buurt wonen (42%) of heeft in hun buurt gebouwen/panden staan waar meerdere arbeidsmigranten samen wonen (39%). 20% van de respondenten geeft aan dat er arbeidsmigranten werkzaam zijn op hun werk en 15% maakt wel eens gebruik van diensten van arbeidsmigranten.

15% van de respondenten geeft aan dat zij meer contact zouden willen met arbeidsmigranten.

Kunt u uw ervaring met arbeidsmigranten toelichten? Wat gaat goed of juist minder goed?

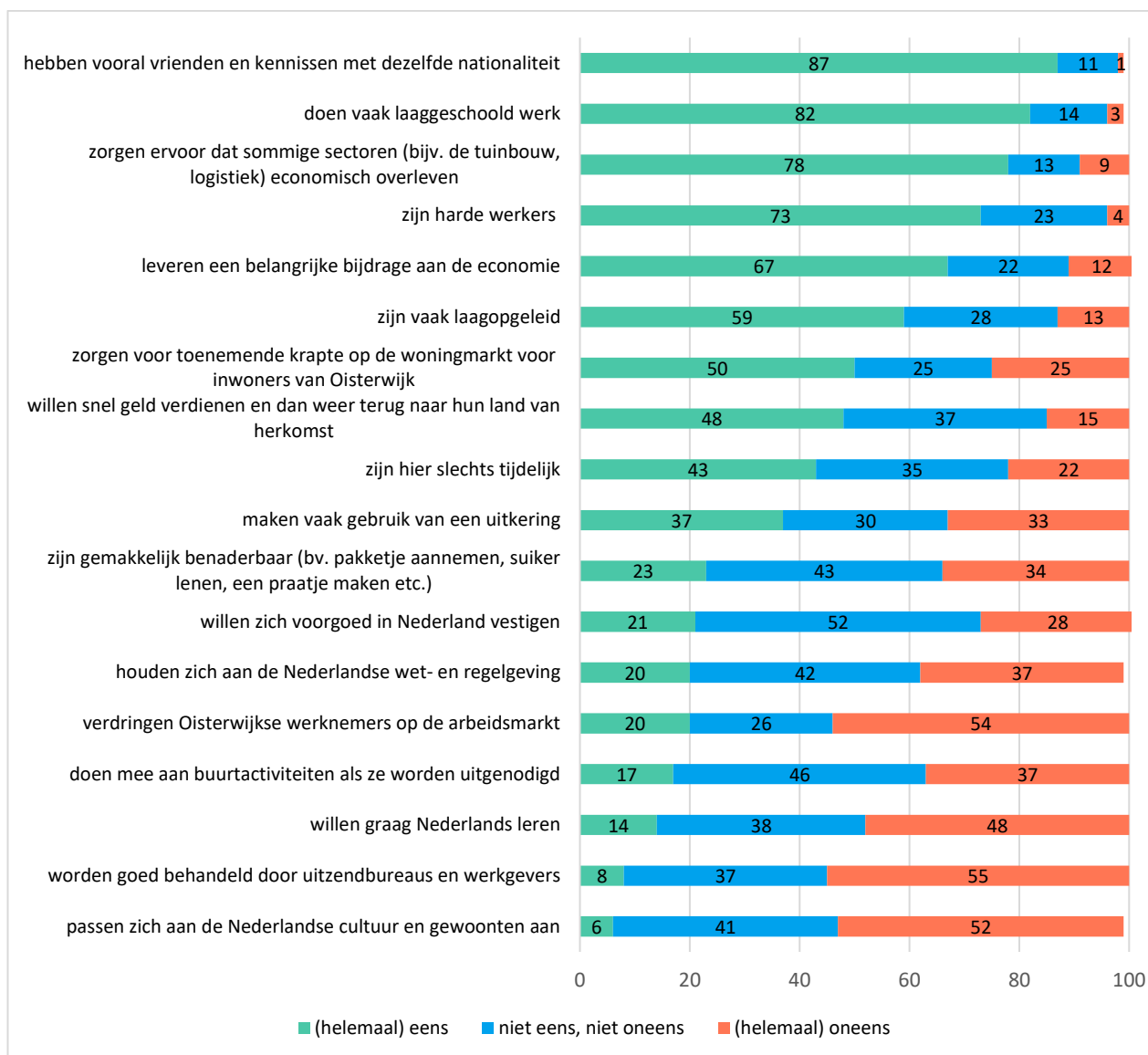
Veel respondenten geven aan dat zij weinig ervaring hebben met arbeidsmigranten. Zij komen ze af en toe wel eens tegen maar er is dan weinig contact. Vanuit de respondenten die wel ervaring hebben met arbeidsmigranten komt een divers beeld. Enerzijds geven respondenten aan dat het veelal harde werkers zijn, die over het algemeen ook aardig zijn en gemakkelijk in de omgang. Anderzijds geven respondenten aan dat zij arbeidsmigranten vaak alcohol zien kopen en/of gebruiken. Tevens verloopt vanwege de taalbarrière de communicatie tussen de respondenten en arbeidsmigranten vaak stroef.

Heeft u in de afgelopen 3 jaren in uw woonomgeving te maken gehad met de huisvesting van arbeidsmigranten? Kunt u toelichten wat de situatie was en hoe u dit heeft beleefd?

Veel van de respondenten die in de afgelopen 3 jaren te maken hebben gehad met de huisvesting van arbeidsmigranten, geven aan dat zij geen of nauwelijks problemen hebben ervaren. Er was volgens hen weinig sprake van overlast en de bewoners waren vaak harde werkers. Andere respondenten hadden vooral moeite met de kwaliteit van de huisvesting. Arbeidsmigranten huisden vaak in kwalitatief slechte woningen die ook door hen zelf slecht onderhouden werden. Respondenten die wel overlast hadden van arbeidsmigranten schrijven dit vaak toe aan alcoholgebruik en daarmee gepaard vaak geluidsoverlast. Een aanspreekpunt voor dit soort zaken zou enkele respondenten hierbij helpen.

3.3 Houding ten aanzien van arbeidsmigranten

Figuur 1 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?
Arbeidsmigranten die in Oisterwijk wonen ... (%) (n=509)

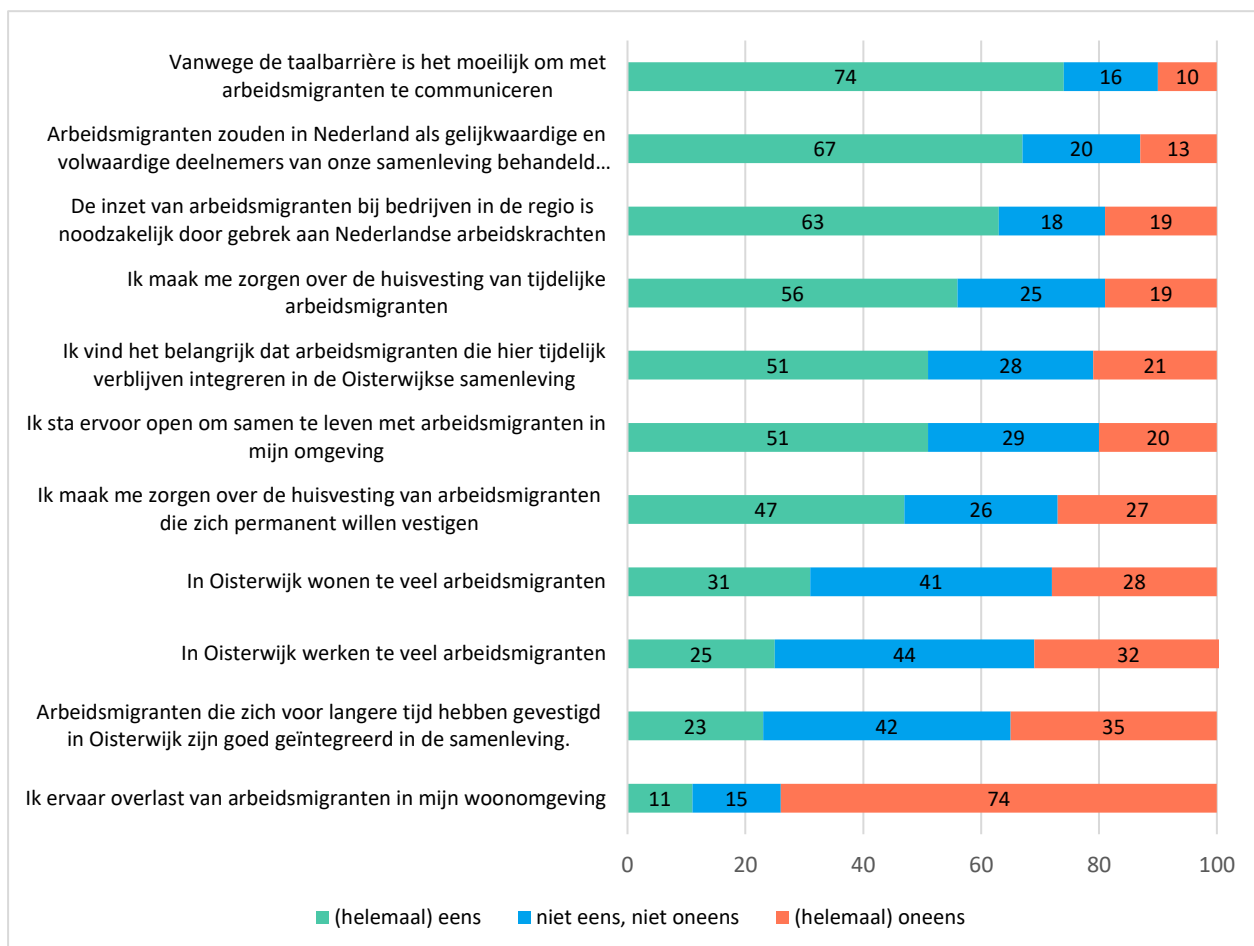

De overgrote meerderheid van de respondenten (87%) is van mening dat arbeidsmigranten die in Oisterwijk wonen vooral vrienden en kennissen hebben met dezelfde nationaliteit. Slechts 1% van de respondenten is het hier niet mee eens. Veel respondenten geven daarnaast dat de arbeidsmigranten volgens hen vaak laaggeschoold werk doen (82%) en ook laagopgeleid zijn (59%).

Veel respondenten zien een positieve kant van de aanwezigheid van arbeidsmigranten. Zo geeft 78% aan dat de arbeidsmigranten ervoor zorgen dat sommige sectoren economisch overleven en leveren zij volgens 67% een belangrijke bijdrage aan de economie. Daarnaast geeft driekwart van de respondenten aan dat zij de arbeidsmigranten harde werkers vinden.

Er zijn ook minder positieve kanten die door respondenten worden benoemd. Zo geeft de helft van de respondenten aan dat arbeidsmigranten zorgen voor een toenemende krapte op de woningmarkt. Verder geeft 20% aan dat arbeidsmigranten Oisterwijkse werknemers verdringen op de arbeidsmarkt. Tot slot geeft een grote groep (55%) aan dat arbeidsmigranten niet goed worden behandeld door uitzendbureaus en werkgevers.

Figuur 2 Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen? (%) (n=518)

De meerderheid van de respondenten laat zich in verschillende opzichten positief uit over de aanwezigheid van arbeidsmigranten. 67% geeft aan dat arbeidsmigranten als gelijkwaardige en volwaardige deelnemers van onze samenleving moeten worden behandeld. Ook geeft 63% aan dat de inzet van arbeidsmigranten bij bedrijven in de regio noodzakelijk is door gebrek aan Nederlandse arbeidskrachten. De helft van de respondenten staat ervoor open om samen te leven met arbeidsmigranten in hun omgeving, 20% staat hier niet voor open.

De helft van de respondenten vindt het belangrijk dat arbeidsmigranten die hier tijdelijk verblijven integreren in de Oisterwijkse samenleving. De integratie van arbeidsmigranten die zich voor langere tijd hebben gevestigd in Oisterwijk verloopt in de ogen van de respondenten nog niet goed; 23% is van mening dat zij goed geïntegreerd zijn, 35% vindt van niet. De taalbarrière zou hier ten grondslag aan kunnen liggen. 74% van de

respondenten geeft aan dat vanwege de taalbarrière het moeilijk is om met arbeidsmigranten te communiceren.

De meerderheid van de respondenten (56%) maakt zich zorgen over de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten. Over de huisvesting van arbeidsmigranten die zich permanent willen vestigen maakt iets minder dan de helft van de respondenten zich zorgen (47%). De respondenten antwoorden verdeeld op de stellingen of er te veel arbeidsmigranten in Oisterwijk wonen en werken. Volgens 31% van de respondenten wonen er te veel arbeidsmigranten in Oisterwijk, 28% is het hier niet mee eens. 25% vindt dat er te veel arbeidsmigranten werken in Oisterwijk, 32% is het hier niet mee eens. Tot slot geeft 11% van de respondenten aan dat zij overlast ervaren van arbeidsmigranten in hun woonomgeving, 74% ervaart geen overlast in hun woonomgeving.

Wat voor overlast ervaren respondenten van arbeidsmigranten in hun woonomgeving?

11% van de respondenten ervaart overlast van arbeidsmigranten in hun woonomgeving. Veel van deze overlast wordt volgens hen veroorzaakt door openbaar dronkenschap. Ook zouden de arbeidsmigranten zorgen voor geluidsoverlast. Enkele respondenten geven daarnaast aan dat zij zich minder veilig voelen doordat (groepjes) arbeidsmigranten op straat lopen/hangen. Tot slot zouden zij zich volgens enkele respondenten niet aan de regels houden, met name in het verkeer en betreffende het niet goed naleven van de coronamaatregelen zoals het dragen van mondkapjes.

Welke zorgen maken respondenten zich over de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten en van arbeidsmigranten die zich permanent in de gemeente willen vestigen?

Meer dan de helft van de respondenten maakt zich zorgen om de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten. Deze zorgen zitten voor een deel in hoe de situatie is voor de arbeidsmigranten zelf. Zo geven veel respondenten aan dat arbeidsmigranten in een kwalitatief slechte woning zitten en dat zij ook vaak met teveel mensen in deze woning wonen. Daarnaast zijn er respondenten die zich met name zorgen maken over de impact van de aanwezigheid van arbeidsmigranten voor de woonomgeving en omwonenden. Zij maken zich o.a. zorgen over de verpaupering van woonwijken, overlast en een toename in het woningtekort in Oisterwijk.

De zorgen over arbeidsmigranten die zich permanent in de gemeente Oisterwijk willen vestigen komen voor veel respondenten ook voort uit de woningnood. Zo geven veel respondenten aan dat er op dit moment al een groot woningtekort is in Oisterwijk, met name voor starters. Arbeidsmigranten die zich permanent willen vestigen in de gemeente zouden zich op deze zelfde woningmarkt gaan begeven. Hierdoor zou de huisvesting van deze arbeidsmigranten ten koste gaan van de eigen inwoners van Oisterwijk. Daarnaast maken respondenten zich zorgen over de integratie van arbeidsmigranten die zich permanent in Oisterwijk willen vestigen. Integratie zou voor veel van hen een belangrijke voorwaarde zijn, maar veel van hen zien dit niet gebeuren.

Waar maken respondenten zich zorgen over als het gaat om de integratie van arbeidsmigranten en welke problemen ervaren zij door de taalbarrière?

Respondenten die zich zorgen maken over de integratie van arbeidsmigranten, maken zich met name zorgen over de communicatieproblemen. Door de taalbarrière is er weinig communicatie mogelijk met arbeidsmigranten waardoor beide groepen niet nader tot elkaar komen. De arbeidsmigranten zouden daarnaast niet geïnteresseerd zijn in wat er speelt in de gemeente en zouden beperkt op de hoogte zijn van de Nederlandse normen, waarden en gedragingen. Het gebrek aan communicatie werkt volgens respondenten ook wederzijds onbegrip en wantrouwen in de hand.

3.4 Huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten

Tabel 5 In hoeverre maakt u zich zorgen over de volgende aspecten met betrekking tot de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten? (%)

	n	Veel zorgen	Enige zorgen	Geen zorgen
Het woon- en leefklimaat van arbeidsmigranten (bv. brandveiligheid)	461	40	48	12
Onderhoud van de woningen van arbeidsmigranten	459	40	45	15
Het aantal arbeidsmigranten dat op één locatie wordt ondergebracht	484	38	44	18
Het aantal arbeidsmigranten dat één kamer deelt	461	36	47	17
Het woon- en leefklimaat van omwonenden (bv. door overlast)	460	33	50	17
De beschikbaarheid van een contactpersoon bij wie ik terecht kan bij overlast of vragen	364	26	44	30
De parkeergelegenheid in wijken waar arbeidsmigranten gehuisvest zijn	413	25	39	36

Veel respondenten geven aan dat zij zich veel of enige zorgen maken over verschillende aspecten van de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten. 88% maakt zich veel of enige zorgen over het woon- en leefklimaat van arbeidsmigranten. 85% maakt zich zorgen over het onderhoud van de woningen. Ook maakt men zich zorgen over het aantal arbeidsmigranten per locatie (82%) en het aantal arbeidsmigranten per kamer (83%).

Ook zijn er zorgen over de eventuele gevolgen voor de omwonenden. Zo maakt 83% zich veel of enige zorgen over het woon- en leefklimaat van omwonenden. 70% maakt zich zorgen over de beschikbaarheid van een contactpersoon bij wie zij terecht kunnen bij overlast of vragen. Tot slot maakt 64% zich zorgen over de parkeergelegenheid in wijken waar arbeidsmigranten gehuisvest zijn.

3.5 Mogelijke oplossingsrichtingen voor de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten

We hebben de respondenten 4 verschillende oplossingsrichtingen voor de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten voorgelegd. Bij iedere oplossingsrichting hebben we hen gevraagd aan te geven wat zij goed vinden aan deze oplossingsrichting en waarom, welke risico's zij zien bij deze oplossingsrichting en aan welke randvoorwaarden de voorgestelde huisvestingsvorm volgens hen zou moeten voldoen.

Oplossingsrichting 1: Huisvesting op het erf bij een agrarische ondernemer

Een deel van de arbeidsmigranten in de gemeente Oisterwijk is werkzaam op een agrarisch bedrijf. Hierbij is er in veel gevallen sprake van seizoensarbeid. Een mogelijke oplossing voor de huisvesting van deze arbeidsmigranten is dat de agrarische ondernemers zelf hun werknemers gedurende het seizoen op het eigen erf van geschikte huisvesting voorzien.

Wat vindt u goed aan huisvesting op het erf bij een agrarische ondernemer en waarom?

Het voornaamste wat respondenten aanspreekt in de huisvesting op het erf is dat op die manier ondernemers zelf meer verantwoordelijkheid moeten nemen. Het idee is dat de ondernemers zelf een groot belang hebben bij de komst van arbeidsmigranten en zodoende ook zorg moeten dragen voor hun huisvesting. Hierbij wordt wel de kanttekening geplaatst dat woningen van goede kwaliteit moeten zijn en ondernemers zichzelf het er niet makkelijk van af moeten maken. Daarnaast geven respondenten aan dat de ondernemer hierbij zelf toezicht kan houden op eventuele overlast of excessen. Ook is men te spreken over de vermindering van (volgens sommigen gevaarlijke) verkeersbewegingen die deze oplossingsrichting oplevert.

Welke risico's ziet u bij huisvesting op het erf bij een agrarische ondernemer?

Een risico dat veel respondenten zien is dat arbeidsmigranten op deze manier erg afhankelijk zijn van hun werkgever. Hierdoor zou uitbuiting volgens diverse respondenten op de loer liggen. Zo zouden arbeidsmigranten gevraagd kunnen worden om langer te werken, kunnen zij minder goed ontspannen na een werkdag en bestaat de kans dat er te hoge prijzen gerekend worden voor de huisvesting. Ook krijgen de arbeidsmigranten niet de mogelijkheid om te integreren en zien mensen een risico op te weinig (sociale) controle en toezicht. Een relatief grote groep geeft echter aan bij deze oplossingsrichting geen of nauwelijks risico's te zien.

Aan welke randvoorwaarden moet huisvesting op het erf bij een agrarische ondernemer volgens u voldoen?

Veel respondenten stellen dat de huisvesting ten minste moet voldoen aan alle gangbare randvoorwaarden. Hieronder verstaan zij dat alle in Nederland geldende wetten en normen rondom veiligheid, voorzieningen, betaalbaarheid en ruimte per inwoner moeten worden gevolgd. De kwaliteit van de woning zou niet moeten onderdoen voor een woning die voor een Nederlandse doelgroep is gerealiseerd. Over het aantal personen per woonunit verschillen de meningen, al noemt een groot aantal respondenten eenpersoonskamers met gedeelde voorzieningen. Een aantal respondenten noemen tot slot het belang van een derde partij die fungeert als aanspreekpunt en toezichthouder op overlast.

Oplossingsrichting 2: Huisvesting op een voormalig recreatiepark

Een andere mogelijkheid is om een voormalig recreatiepark tijdelijk (voor een periode van bijvoorbeeld 5 of 10 jaar) te transformeren tot een terrein waar arbeidsmigranten gehuisvest kunnen worden. Na die periode zou het park omgevormd kunnen worden naar een andere gebruiksvorm zoals nieuwe natuur.

Wat vindt u goed aan huisvesting op een voormalig recreatiepark en waarom?

Respondenten geven verschillende redenen waarom zij huisvesting op een voormalig recreatiepark aanmoedigen, maar plaatsen hier ook enkele kanttekeningen bij. Zo vindt men het een goede tijdelijke oplossing, maar zijn sommigen bang dat dit in de praktijk toch een lange termijnsituatie zou worden. Anderen zijn blij dat de arbeidsmigranten zo een dak boven het hoofd zouden hebben, maar zijn bang voor verlies van recreatieplezier en natuur. Daarnaast vinden mensen het goed dat er zo geen aanspraak wordt gemaakt op woningen op de reeds krappe woningmarkt, al vindt men het oneerlijk dat Nederlanders nu (ook) niet langduriger op recreatieparken mogen verblijven als zij dat zouden willen. Andere respondenten vinden het een voordeel dat er gebruik wordt gemaakt van bestaande voorzieningen die anders toch leeg zouden staan.

Welke risico's ziet u bij huisvesting op een voormalig recreatiepark?

Hierboven staan al een aantal risico's beschreven die volgens respondenten kleven aan huisvesting op een voormalig recreatiepark. In aanvulling daarop geven respondenten aan dat bij deze vorm van huisvesting geen integratie in de lokale gemeenschap plaats kan vinden. Mede hierdoor ziet men risico's op een aantal sociale aspecten, waaronder een gebrek aan sociale controle en verantwoordelijkheidsgevoel om zorg te dragen voor de omgeving, groeps- en gettovorming en een vruchtbare bodem voor onveiligheid en criminaliteit. Ook zetten een aantal respondenten er vraagtekens bij of het gebied nadien wel teruggegeven wordt aan de natuur. Tot slot ziet een deel van de respondenten risico's voor verpaupering, gebrekkig onderhoud en overlast voor recreanten en omwonenden.

Aan welke randvoorwaarden moet huisvesting op een voormalig recreatiepark volgens u voldoen?

Net als bij de huisvesting op het erf ligt de focus ook hier op de randvoorwaarden dat de leefomgeving, huisvesting en veiligheid moet voldoen aan alle wet- en regelgeving. Daarnaast moet duidelijk zijn wie verantwoordelijk is voor de exploitatie, het onderhoud en het beheer van het recreatiepark. Een beheerder die (vrijwel) altijd aanwezig is en het liefst de taal spreekt van de arbeidsmigranten is voor een aantal respondenten een vereiste. Er zou er ook op toegezien moeten worden dat er niet te veel mensen in één wooneenheid of chalet verblijven. Een andere randvoorwaarde is het stellen van een duidelijke termijn voor de periode dat een arbeidsmigrant daar mag blijven wonen en het recreatiepark ontmanteld wordt. Redelijk veel respondenten zijn geen voorstander van deze oplossingsrichting.

Oplossingsrichting 3: Huisvesting op of aan de rand van bedrijventerreinen of bebouwde kom

Een andere mogelijkheid is om aan de rand van het dorp of een bedrijventerrein een gebouw te realiseren met daarin diverse wooneenheden waar arbeidsmigranten tijdelijk kunnen verblijven.

Wat vindt u goed aan huisvesting op of aan de rand van bedrijventerreinen of bebouwde kom en waarom?

Op huisvesting op of aan de rand van bedrijventerreinen of bebouwde kom wordt gemengd gereageerd. Enkele respondenten geven allereerst aan dat zij een sterke voorkeur hebben voor óf bij een bedrijventerrein óf aan de rand van de bebouwde kom. Een voordeel van deze oplossingsrichting is dat deze woonvorm een meer centrale manier van toezicht en regulatie mogelijk maakt. Ook wordt het positief gevonden dat bij deze woonvorm geen bestaande woningen uit de reguliere woningmarkt aan arbeidsmigranten worden gegund. Daarnaast wordt gezien dat deze manier van huisvesten dicht bij centrale voorzieningen is en dat dit ook meer integratie en sociaal contact mogelijk maakt. Tot slot wordt het verminderen van verkeersbewegingen door de ligging dichtbij werk als positief beoordeeld.

Welke risico's ziet u bij huisvesting op of aan de rand van bedrijventerreinen of bebouwde kom?

Een grote groep respondenten vindt deze oplossingsrichting geen goed plan. Men maakt zich zorgen over de mate van clustering die zou kunnen optreden en zou dan ook graag meer spreiding zien. Anderen vragen zich af waarom er wel op dit soort locaties voor arbeidsmigranten gebouwd zou mogen worden, maar niet voor huidige inwoners van de gemeente die een woning zoeken. Ook verwacht men een toename van de onveiligheid rondom deze huisvestingslocaties, mede vanwege de afwezigheid van sociale controle en verminderde integratiemogelijkheden. Tot slot ziet men risico's in kansen tot uitbuiting van de arbeidsmigranten en wederom de afhankelijkheidsrelatie met de werkgever die kan optreden.

Aan welke randvoorwaarden moet huisvesting op of aan de rand van bedrijventerreinen of bebouwde kom volgens u voldoen?

Ook hier stellen de respondenten dat de huisvesting zou moeten voldoen aan alle gebruikelijke randvoorwaarden, zoals hygiënevoorzieningen, voldoende ruimte en privacy. Daarnaast benoemen enkele respondenten dat goede communicatie vanuit de gemeente met omwonenden en andere stakeholders nodig is. Het belang van een aanspreekpunt voor zowel arbeidsmigranten als omwonenden wordt meermaals onderstreept. Ook een weloverwogen keuze wat betreft de exacte locatie van deze huisvesting wordt gewenst. Tot slot ziet men graag een beperking op het aantal personen dat op een dergelijke locatie mag wonen.

Oplossingsrichting 4: Kleinschalige huisvesting in woonkernen

Een andere mogelijkheid is kleinschalige huisvesting in de vorm van bijvoorbeeld studio's en/of appartementen voor arbeidsmigranten, die hier wat langer verblijven (ongeveer tussen de 1 en 3 jaar) en die zich mogelijk definitief in Nederland willen vestigen. Het gaat hierbij om kleinschalige voorzieningen in de bestaande woonwijken.

Wat vindt u goed aan kleinschalige huisvesting in woonkernen en waarom?

Veel respondenten geven aan dat de kleinschalige huisvesting in woonkernen de integratie van arbeidsmigranten en het sociale contact tussen inwoners van Oisterwijk en arbeidsmigranten ten goede zou komen. Ook hopen sommige respondenten dat de arbeidsmigranten zich bij dergelijke huisvesting hier meer thuis zouden voelen. Voor het slagen van deze vorm van huisvesting ziet men de meeste kansen wanneer de arbeidsmigranten van plan zijn om voor langere tijd te blijven of wanneer zij met hun gezin zijn, in plaats van bijvoorbeeld mannen alleen. Ook de mate van spreiding van arbeidsmigranten die deze vorm met zich meebrengt zien verschillende respondenten als iets positiefs.

Welke risico's ziet u bij kleinschalige huisvesting in woonkernen?

Het grootste risico dat inwoners zien bij deze vorm van huisvesting is dat de omgeving waar arbeidsmigranten komen te wonen niet positief zou reageren op hun komst. Enerzijds omdat er wegens krapte op de woningmarkt veel (jonge) mensen wachten op een woning, waarbij het idee zou ontstaan dat de arbeidsmigranten voorrang krijgen. Anderzijds verwachten respondenten dat omwonenden wantrouwig zouden zijn of zouden klagen over allerlei zaken zoals bijvoorbeeld overlast. Een groep andere respondenten verwacht dan ook een toename van allerlei soorten overlast in de woonwijken. Ook vragen mensen zich af of deze vorm van huisvesting niet té veel stimuleert dat migranten wellicht langer blijven (dan noodzakelijk). Een vrij grote groep geeft aan tegen het plan te zijn, zonder daar een reden voor te geven.

Aan welke randvoorwaarden moet kleinschalige huisvesting in woonkernen volgens u voldoen?

Om deze vorm van huisvesting te doen slagen noemen veel respondenten, naast huisvesting die aan alle gangbare randvoorwaarden voldoet, de beschikbaarheid van begeleiding en/of een aanspreekpunt. Deze persoon of instantie zou zowel de arbeidsmigranten als de buurtbewoners moeten ondersteunen, contactmomenten moeten initiëren en informatie verstrekken. Enkele respondenten benadrukken het belang van samenspraak met de omwonenden vanaf de start van het proces. Daarnaast wordt er toezicht gevraagd op de wijken waarin dit plan wordt uitgevoerd, op het gebied van leefomstandigheden, veiligheid en de staat van onderhoud. Ook wordt door diverse respondenten gesteld dat deze vorm van huisvesting een tijdelijk karakter zou moeten hebben, waarna de arbeidsmigranten zouden moeten doorstromen naar de reguliere woningmarkt.

3.6 Informatievoorziening

Tabel 6 Waarover wilt u geïnformeerd of betrokken worden als het gaat om het thema huisvesting van arbeidsmigranten? Meerdere antwoorden mogelijk (n=509)

	%
Als er plannen zijn voor grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Oisterwijk	64
Als er plannen zijn om in mijn buurt/wijk arbeidsmigranten te huisvesten	61
Als er plannen zijn om in mijn straat arbeidsmigranten te huisvesten	48
De beleidsvorming van de gemeente omtrent huisvesting van arbeidsmigranten	46
Anders	2
Ik hoef niet geïnformeerd of betrokken te worden	20

80% van de respondenten geeft aan dat zij graag geïnformeerd of betrokken willen worden als het gaat om het thema huisvesting van arbeidsmigranten. Met name wanneer het gaat om plannen voor grootschalige huisvesting in de gemeente (64%) en huisvesting in hun eigen buurt/wijk (61%) worden inwoners graag betrokken. 46% wil betrokken worden bij beleidsvorming van de gemeente omtrent de huisvesting van arbeidsmigranten.

Tabel 7 Op welke manier wilt u geïnformeerd worden als er concrete plannen zijn voor de huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Oisterwijk? Meerdere antwoorden mogelijk (n=384)

	%
Huis-aan-huis bladen (Nieuwsklok, Haarens Klokje)	74
Website van de gemeente Oisterwijk	51
Nieuwsbrief	44
Social media	40
Themabijeenkomst	28
Persoonlijk gesprek	9
Anders, namelijk	6
Ik hoef niet op de hoogte te worden gehouden	0

De grootste groep respondenten geeft aan om bij concrete plannen voor de huisvesting van arbeidsmigranten geïnformeerd te willen worden via de huis-aan-huis bladen (74%). Daarnaast geven veel respondenten de voorkeur aan de website van de gemeente (51%), een nieuwsbrief (44%) en social media (40%).

Heeft u nog tips of aandachtspunten die u de gemeente Oisterwijk graag mee zou willen geven in het kader van de huisvesting van arbeidsmigranten?

Respondenten attenderen hier de gemeente nog op verschillende aandachtspunten die eerder in het rapport ook al ter sprake zijn gekomen. Zo wordt opnieuw aandacht gevraagd voor de kwaliteit van de woningen voor arbeidsmigranten en voor de verdrinking van inwoners van Oisterwijk op de woningmarkt. Ook wordt nogmaals aangegeven dat omwonenden betrokken dienen te worden, alsmede de arbeidsmigranten zelf.

4 Achtergrond onderzoek en respons

Burgerpanel Oisterwijk

De vragenlijst over de huisvesting van arbeidsmigranten stond uit van woensdag 3 maart tot en met donderdag 18 maart 2021. In totaal hebben 1.022 leden van het Burgerpanel Oisterwijk een uitnodiging ontvangen om mee te werken aan het onderzoek. 596 panelleden vulden de vragenlijst in. Dit is een respons van 58%.

Achtergrondkenmerken

In de tabellen hieronder is de verdeling te zien van de respondenten naar de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd en woonplaats.

Tabel 8 Geslacht

	n	%
Vrouw	271	45
Man	324	55
<i>Niet ingevuld</i>	1	0
Totaal	596	100

Tabel 9 Leeftijd

	n	%
16-29 jaar	36	6
30-39 jaar	79	13
40-54 jaar	145	24
55-54 jaar	129	22
65-74 jaar	150	25
75 jaar en ouder	57	10
Totaal	596	100

Tabel 10 Woonplaats

	n	%
Oisterwijk	407	68
Moergestel	72	12
Haaren	102	17
Heukelom	14	2
<i>Niet ingevuld</i>	1	0
Totaal	596	100

Representativiteit en betrouwbaarheid

De resultaten van dit onderzoek zijn representatief gemaakt ten opzichte van de totale populatie van de gemeente Oisterwijk. Omdat inwoners van het dorp Haaren vanaf heden ook deelnemen aan het Burgerpanel Oisterwijk, worden resultaten representatief gemaakt t.o.v. de totale populatie van de 'nieuwe' gemeente Oisterwijk. Dat wil zeggen de gemeente Oisterwijk inclusief de inwoners van het dorp Haaren die per 1 januari 2021 tot de gemeente Oisterwijk behoren.

De resultaten van dit onderzoek zijn representatief op de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd en woonplaats. Om dat te doen zijn de gegeven antwoorden gewogen naar deze achtergrondvariabelen. Dit houdt in dat de antwoorden die gegeven worden door deelnemers uit een ondervertegenwoordigde groep iets zwaarder meetellen dan die uit een oververtegenwoordigde groep. Op die manier wordt onder- en oververtegenwoordiging van bepaalde groepen in de respons gecorrigeerd. Het aantal panelleden dat de vragenlijst volledig heeft ingevuld is voldoende om betrouwbare¹ uitspraken te doen.

¹ Uitgaande van een betrouwbaarheidspercentage van 95 % komen we bij een aantal van 596 respondenten uit op een marge van 4,0 %. Dit ligt lager dan de gewenste maximale foutmarge van 5,0 %

HET **pon | telos**

OPGERICHT IN
1947

GEVESTIGD IN
TILBURG

KENNISONDERNEMING

STICHTING ZONDER WINSTOOGMERK

AANTAL MEDEWERKERS

30

INTENSIEVE SAMENWERKINGEN

MET UNIVERSEITEN EN ANDERE
KENNISINSTELLINGEN

SPECIFIEKE THEMA'S

- > VEERKRACHT
- > RUIMTE EN ENERGIE
- > OMGEVING
- > ARBEID
- > CULTUUR
- > ERFGOED
- > MIGRATIE
- > PARTICIPATIE
- > JEUGD
- > STURING

ONZE OPDRACHTGEVERS

- > PROVINCIES
- > GEMEENTEN
- > ZORG- EN WELZIJNSINSTELLINGEN
- > FONDSEN

HET
pon | telos

Over Het PON & Telos

Maatschappelijke besluitvorming verbeteren

Wij zijn een sociale kennisonderneming in het hart van de samenleving. We beschouwen het als onze opdracht om maatschappelijke besluitvorming te verbeteren. Dat doen we door wetenschappelijke kennis met kennis van de praktijk te verbinden. We zijn van data, feiten en cijfers, maar geven die altijd een gezicht. Waarbij iedere stem telt. Voorkeuren en meningen halen we op, onderzoeken we, analyseren we en duiden we. Met prikkelende aanpakken en innovatieve methoden. Daarbij zijn we altijd gericht op duurzaamheid: de harmonieuze verbinding tussen sociale, ecologische en economische doelstellingen. Zo dragen we bij aan de kwaliteit van samenleven, nu en in de toekomst.

Met een multidisciplinair en creatief team van bijna 30 adviseurs en onderzoekers werken we vooral voor lokale en regionale overheden in Nederland (met een sterke kennispositie in Noord-Brabant), maar ook voor corporaties, banken, zorg- en welzijnsinstellingen, fondsen en maatschappelijke organisaties. We werken daarbij intensief samen met universiteiten en andere kennisinstellingen en zijn officieel partner van Tilburg University. Met onze kennis en inzichten adviseren we beleidsmakers en bestuurders. Zodat ze afgewogen keuzes kunnen maken. Zodat ze bestuurlijk kunnen vernieuwen. En zodat ze een positieve impuls kunnen geven aan de samenleving van morgen.

Stationsstraat 20c
5038 ED Tilburg
+31 (0)13 535 15 35
info@hetpon-telos.nl
hetpon-telos.nl